

Nr 383.

Av herr Starbäck, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner, nr 21, med förslag till värnpliktslag, och nr 20, angående försvarsväsendets ordnande.

När riksdagen nu går att söka utforma de grundläggande bestämmelserna för en ny försvarsordning, måste självfallet all hänsyn tagas till landets bärkraft, för närvarande försvagad på grund av rådande ekonomiska förhållanden. Men sparsamheten får icke drivas så långt, att av bristande underhåll fara uppstår för förlust av oersättliga värden. Det gäller i stället att söka finna den noggranna avvägning, som med nödvändig begränsning av utgiftsstaten ändå skänker största möjliga behållning. Varje tillgång måste därvid på det omsorgsfullaste tillvaratagas.

Emellertid vill det synas, som om i Kungl. Maj:ts nu framlagda försvarsproposition ett krafttillskott av största värde icke blivit tillräckligt beaktat, nämligen landstormen.

Landstormen utgör för närvarande en integrerande del av vårt försvar, och propositionen synes icke räkna med någon ändring härutinnan. Landstormen är det värnpliktsuppbåd, som först skall inkallas. I neutralitetsförsvaret har den de betydelsefullaste uppgifter. Den skall skydda linjehärens ostörda mobilisering och andra förberedelser. Den skall bevaka våra förbindelseleder och konstbyggnader. Den får en krävande uppgift beträffande industriens mobilisering. Dess verksamhet i etappområdet bakom fältarméns rygg blir av svarsfull art. Landstormen kan behövas som besättning i fästningarna, och dess användning för taktiska uppgifter sida vid sida med linjen är icke utesluten. Och i luftförsvarets tjänst kommer den säkerligen att få sig anförtrott icke oviktiga uppgifter.

För dessa mångskiftande uppdrag måste landstormen vara färdig och beredd redan före ett fredsbrott, och härtill måste erforderlig hänsyn tagas i den nya försvarsordningen. Minskas beväringssärsklassernas övningstid och nedskäres fältarmén måste ännu mera ökade omsorger ägnas landstormen.

Befälsfrågan har ständigt varit landstormsorganisationens svagaste punkt. En ändring häri får anses ofrånkomlig. Den omständigheten, att landstormen har att hämta sitt befäl så gott som uteslutande ur egna led måste tillräckligt beaktas och åtgärder vidtagas för att befordra möjligheten av behövlig tillgång på något så när kompetent landstormsbefäl.

Om ingen annan utbildning kan tänkas bliva beskörd vårt tredje uppbåd,

bör åtminstone befälsutbildningen och dess resultat i görligaste mån säkerställas. Den i Kungl. propositionen föreslagna 15-dagarsövningen för 20 % av de värnpliktiga, som överföras till landstormen, kan icke anses tillfyllest, utan måste, för att giva något så när nöjaktigt resultat, kompletteras genom ytterligare utbildning, förslagsvis på frivillig väg, för vilket ändamål skäligt anslag är nödvändigt. I Kungl. propositionen upptagna 50,000 kronor måste anses otillräckliga. För varje inskrivningsområde bör kunna disponeras minst 5,000 kronor årligen för att giva något resultat. Om Stockholms inskrivningsområde med hänsyn till folkmängden likställs med tre, skulle för detta jämte övriga 25 områden erfordras i runt tal 150,000 kronor för sagda ändamål.

Kungl. propositionens tanke på rätt till befrielse från landstormsövning för landstormsman, som styrker sig innehava viss skjutskicklighet, synes böra undvikas, enär man då riskerar att gå miste om ett stort antal av just de landstormsmän, som ha de bästa förutsättningarna att bliva lämpliga landstormsbefäl. På enbart en förhoppning, att de landstormsmän, varom här är fråga, icke i alltför stor utsträckning skulle komma att begagna sig av den nu föreslagna rätten till befrielse från sagda utbildning, bör man icke bygga.

Alltsedan landstormen år 1904 erhöll sin organisation, har i gällande författningar räknats med landstormsmännens frivilliga deltagande i skjutövningar. Landstormsförordningen omnämner också alltjämt att viss mängd ammunition kostnadsfritt skall tillhandahållas. För ändamålet har dock aldrig använts några medel. Det torde vara på tiden att så äntligen blir fallet och att denna bestämmelse om kostnadsfri ammunition för landstormsmännens frivilliga skjutövningar upphör att vara en död bokstav. Bland landstormsmännen förefintligt skytteintresse är ett värde, som icke utan vidare bör bortkastas.

Utom denna ammunition, som lämpligen kan beräknas till 100,000 patroner pr år, synes även böra erfordras ammunition till de med den frivilliga befälsutbildningen förenade fältmässiga truppskjutningarna samt kulspruteskjutningarna. Om för detta sistnämnda ändamål 200,000 patroner kunna anses tillfyllest, skulle kostnaden för ammunition till landstormens utbildning och övningar — beräknat efter gällande pris av 13 öre pr patron — endast belöpa sig till 39,000 kronor.

Här ovan föreslagna övnings- och ammunitionsanslag synas vara relativt anspråkslösa i förhållande till den ökade krigsduglighet hos landstormen, som de under årens lopp så småningom skulle giva till resultat.

Slutligen kan jag ej underlåta att framföra tanken på lämpligheten, att landstormen i den nya försvarsordningen — utan att detta dock behövde föranleda någon som helst utgiftsökning — bleve ihågkommen med en egen målsman, motsvarande våra truppslagsinspektörer. En möjligen önskvärd högre grad av enhetlighet beträffande värden av landstormens olika angelägenheter och omtanke om dess behov skulle vinnas härigenom och vårt tredje uppbud ytterligare öka i styrka och användbarhet.

På grund av vad sålunda anförts får jag därför hemställa,

att riksdagen ville i samband med fastställandet av en ny försvarsordning besluta,

att besittande av viss skjutskicklighet icke bör giva anledning till befrielse från lagstadgad landstörmsövning,

att till frivillig landstörmsbefälsutbildning utgår ett årligt övningsanslag om 150,000 kronor att disponeras av vederbörande militära myndigheter,

att till ammunition för landstörmsmännens frivilliga skjutövningar och till skjutningar i samband med befälsutbildningen årligen utlämnas 300,000 st. skarpa gevärspatroner, för närvarande beräknade till en kostnad om 39,000 kronor, samt

att uttala sig för önskvärdheten av en målsman eller inspektör för landstörmen, detta dock utan särskild utgiftsökning.

Stockholm den 26 februari 1924.

Karl Starbäck.
